

Sygn. akt: I C 820/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Rafał Szurka
Protokolant:	sekretarz sądowy Kamila Wenskowska

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2021 r. w Bydgoszczy na rozprawie

sprawy z powództwa R. D.

przeciwko M. G. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda, R. D., umowę darowizny udziału wynoszącego 1/4 części własności nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Nakle nad Notecią prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartą w dniu 13 maja 2020 roku pomiędzy pozwanym M. G. (1), a dłużnikiem M. G. (2), przed notariuszem R. B., repertorium A nr (...), w celu ochrony wierzytelności powoda wynikających z nakazu zapłaty z dnia 10 marca 2017 roku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, sygn. akt I Nc 75/17 oraz z wyroku Sądu Rejonowego w Szubinie z dnia 24 października 2014 roku, sygn. akt IC 27/14,

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9.730 złotych (dziewięć tysięcy siedemset trzydzieści) tytułem zwrotu kosztów procesu, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzone, do dnia zapłaty.

Sygn. akt I C 820/20

UZASADNIENIE

Powód, R. D., wniósł o uznanie za bezskuteczną wobec niego umowy darowizny udziału wynoszącego 1/4 części we własności nieruchomości położonej w miejscowości B., dla której Sąd Rejonowy w Nakle w nad N. prowadzi księgę wieczystą nr (...) zawartą w dniu 13 maja 2020 r. przed notariuszem A. B. repertorium A nr (...) przez pozwanego, M. G. (1), z dłużnikiem powoda, M. G. (2), oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, iż wyrokiem Sądu Rejonowego w Szubinie z dnia 27 października 2014 r. oraz nakazem zapłaty Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 10 marca 2017 r. zasądzone łącznie od M. G. (2) na rzecz R. D. kwotę 107.059 zł. W związku z brakiem uiszczenia wskazanej kwoty na rzecz pokrzywdzonego wszczęto przeciwko M. G. (3) postępowanie egzekucyjne. P. egzekucyjne mające na celu wyegzekwowanie należności zasądzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Szubinie zostało umorzone w dniu 30 czerwca 2016 r. z powodu bezskuteczności egzekucji. Natomiast egzekucja należności wynikającej z nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Bydgoszczy nie doprowadziła

do zaspokojenia powoda. Dłużnik był współwłaścicielem nieruchomości położonej w miejscowości B., którą darował pozwanemu M. G. (1). Powód podkreślił, iż istotną okolicznością jest, że pozwany jest bratem M. G. (2). Wartość udziału w nieruchomości została ustalona na kwotę 86.520 zł. W ocenie strony powodowej, zaktualizowały się przesłanki określone w art. 527-529 k.c. uznania za bezskuteczną umowy darowizny. Powód podniósł, iż osoba trzecia, tj. pozwany uzyskała korzyść majątkową, czynność została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela. Z uwagi na to, że czynność była pod tytułem darmym, powód nie musi wykazywać, że pozwany widział, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Ponadto w chwili dokonywania czynności dłużnik był niewypłacalny.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu stanowiska pozwany potwierdził okoliczności zawarcia umowy darowizny z dnia 13 maja 2020 r. Nie negował także okoliczności niewypłacalności dłużnika. Zakwestionował natomiast żądanie powoda w zakresie stanu jego pokrzywdzenia i świadomości dłużnika o istnieniu tego pokrzywdzenia. W ocenie pozwanego, po stronie powoda nie ma pokrzywdzenia, bo czynność dłużnika dokonana z pozwanym w niczym mu nie przeszkodziła, miał możliwość wszczęcia egzekucji z udziałów w nieruchomości, ale tego nie zrobił z przyczyn subiektywnych. Dalej wskazał, iż nawet gdyby Sąd uznał pokrzywdzenie wierzyciela to nie została spełniona przesłanka świadomości pokrzywdzenia wierzyciela (k. 34-35 akt).

Sąd ustalił, co następuje:

Sąd Rejonowy w Szubinie wyrokiem z dnia 27 października 2014 r. w sprawie o sygn. akt I C 27/14 zasądził od M. G. (2) na rzecz R. D. kwotę 21.000 zł wraz z odsetkami od dnia 1 października 2012 r. do dnia zapłaty oraz koszty procesu w wysokości 3.467 zł.

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy M. B. w dniu 20 lipca 2015 r. zawiadomił M. G. (2) o wszczęciu przeciwko niemu egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Szubinie z dnia 27 października 2014 r. Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 r. postępowanie egzekucyjne zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

/dowody: wyrok Sądu Rejonowego w Szubinie z dnia 27 października 2014 r. (k. 17 akt), postanowienie z dnia 30 czerwca 2016 r (k. 19 akt), akta egzekucyjne Km 24687/15 – załącznik do akt/

W dniu 10 marca 2017 r. nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w sprawie sygn. akt I Nc 75/17 orzekł, aby M. G. (2), zapłacił na rzecz R. D. kwotę 78.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 września 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz 4.592 zł tytułem kosztów procesu.

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy J. Z. w dniu 28 września 2018 r. zawiadomił M. G. (2) o wszczęciu przeciwko niemu egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 10 marca 2017 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy. Wierzyciel we wniosku egzekucyjnym wskazał, iż egzekucja ma być prowadzona z majątku dłużnika według ustaleń komornika. Prowadzona egzekucja nie doprowadziła do tej pory do zaspokojenia powoda.

/dowody: nakaz zapłaty z dnia 10 marca 2017 r. wydany przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy (k. 18 akt), akta egzekucyjne Km 3220/18 – załącznik do akt, zeznania świadka M. G. (2) - k. 62 akt i k. 64 akt od 00:21:15 do 00:42:25, zeznania powoda R. D. - k. 63 akt i k. 64 akt od 00:43:50 do 00:48:17/

M. G. (2) w dniu 13 maja 2020 r. zawarł z pozwanym M. G. (1), swoim bratem, umowę darowizny nieruchomości. Została ona zawarta w formie aktu notarialnego, Repertorium A (...). Przedmiotem tej umowy był udział wynoszący

1/4 części własności zabudowanej nieruchomości położonej w miejscowości B. wpisanej w księdze wieczystej nr (...), dla której księgę wieczystą prowadzi Sąd Rejonowy w Nakle nad Notecią.

Pozwany w związku z umową darowizny stał się współwłaścicielem przedmiotowej nieruchomości (z udziałem wynoszącym 1/4) wraz z A. G. i S. G..

/okoliczności bezsporne oraz dowody: akt notarialny Repertorium A 4711/2020 (k. 37-40 akt), odpis księgi wieczystej nr (...) (k. 12-16 akt), zeznania świadka S. D. - k. 62 akt i k. 64 akt od 00:02:40 do 00:14:06/

Pozwany wiedział o zobowiązaniach M. G. (2), także wobec powoda. Bracia współpracowali ze sobą, razem zakładali działalność dłużnika. M. G. (2) nie jest właścicielem żadnych innych nieruchomości, darowany udział był jedynym takim składnikiem majątku dłużnika. Łączna kwota zobowiązań dłużnika to około 200.000 złotych. Pracuje w firmie, która jest w stanie upadłości, otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 3.500 złotych netto w ratach.

/dowód: zeznania świadka S. D. - k. 62 akt i k. 64 akt od 00:02:40 do 00:14:06, zeznania świadka M. G. (2) – k. 62-63 akt i k. 64 akt od 00:21:15 do 00:42:25, zeznania powoda R. D. - k. 63 akt i k. 64 akt od 00:43:50 do 00:48:17, zeznania pozwanego – k. 63v akt i k. 64 akt od 00:51:47 do 00:53:23/

Pozwany wraz pozostałymi współwłaścicielami zbyli całość nieruchomości położonej w miejscowości B. wpisanej w księdze wieczystej nr (...), dla której księgę wieczystą prowadzi Sąd Rejonowy w Nakle nad Notecią, zawierając w dniu 10 lipca 2020 r. umowę sprzedaży, w formie aktu notarialnego Repertorium A nr (...). Cena sprzedaży wyniosła 345.000 zł.

/owód: akt notarialny Repertorium A nr (...) - k. 8-11 akt/

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, które nie budziły wątpliwości Sądu, a które to nie były kwestionowane przez żadną ze stron pod względem ich autentyczności jak i prawdziwości zawartych w nich informacji.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły co do zasady także zeznania świadków oraz stron, albowiem były jasne, logiczne i korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie. Jedynie częściowo Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka M. G. (2) i pozwanego, w zakresie wiedzy o istnieniu zobowiązania konkretnie wobec powoda. Osoby te nie kwestionowały przy tym tego, że miały wiedzę o istnieniu w ogóle zobowiązań dłużnika i o jego kłopotach finansowych. Poza tym z uwagi na treść art. 528 k.c. okoliczność powyższa nie ma istotnego w sprawie znaczenia, bowiem wskazane domniemanie nie zostało skutecznie przez pozwanego podważone.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął wniosek dowody o zwrócenie się do Sądu Rejonowego w Nakle nad Notecią o przesłanie akt księgi wieczystej o nr (...) oraz przeprowadzenie dowodu ze znajdującej się w tych aktach umowy darowizny zawartej w dniu 13 maja 2020 r., albowiem taka w odpisie została do akt sprawy przedłożona przez pozwanego.

Sąd zważył, co następuje:

Powód oparł swoje powództwo na art. 527 k.c., tj. skardze pauliańskiej. W ocenie powoda, dłużnik M. G. (2), dokonał czynności prawnej w postaci umowy darowizny na podstawie której pozwany (osoba trzecia) uzyskał nieodpłatnie korzyść majątkową. Darowizna ta została wykonana z pokrzywdzeniem powoda, który był wierzycielem M. G. (2).

Zgodnie z treścią art. 527 § 1 k.c., gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. W myśl § 2 art. 527 k.c., czynność prawna dłużnika

jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

Przepisy § 3 i § 4 art. 527 k.c. wprowadzają ułatwienie dowodowe dla osoby występującej ze skargą pauliańską - przez ustanowienie określonych domniemań. I tak, zgodnie z art. 527 § 3 k.c., jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Na podstawie cytowanego przepisu można wyróżnić następujące przesłanki warunkujące możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony pauliańskiej:

- 1) istnienie wierzytelności podlegającej ochronie pauliańskiej;
- 2) pokrzywdzenie wierzyciela;
- 3) uzyskanie przez osobę trzecią korzyści majątkowej;
- 4) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela;
- 5) wiedza lub możliwość dowiedzenia się przez osobę trzecią, przy zachowaniu należytej staranności, o pokrzywdzeniu wierzycieli dłużnika i zła wiara osoby trzeciej.

Dla skutecznego skorzystania ze skargi pauliańskiej wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić łącznie, a ciężar ich udowodnienia - zgodnie z regułą dowodową wynikającą z art. 6 k.c. obciąża wierzyciela.

Przechodząc na grunt przedmiotowej sprawy Sąd kolejno odniesie się do przesłanek aktualizacji skargi pauliańskiej. Pierwszą z nich jest istnienie wierzytelności podlegającej ochronie. Nie ma wątpliwości, iż ta przesłanka została zrealizowana. Zobowiązania dłużnika –M. G. (2) zostały zasądzone na rzecz powoda wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 27 października 2017 r. oraz nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Okręgowy w Toruniu w dniu 10 marca 2017 r. Następnie postępowania egzekucyjne na podstawie tych dwóch tytułów wykonawczych prowadzili Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowy w Bydgoszczy M. B. i Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy J. Z.. Wobec takiego materiału dowodowego, bez wątplenia wierzytelność podlegająca ochronie istniała.

Kolejną przesłanką skargi pauliańskiej jest pokrzywdzenie wierzyciela. Zgodnie z art. 527 § 2 k.c., czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Zgodnie z powszechnym stanowiskiem doktryny i orzecnictwa stan pokrzywdzenia wierzyciela, a zatem także powodujący go stan majątku dłużnika, prowadzący do niewypłacalności lub wyższego stopnia niewypłacalności, należy badać i oceniać nie w chwili dokonywania zaskarżonej czynności, lecz w chwili jej zaskarżenia, zamknięcia rozprawy i wyrokowania w sprawie wytoczonej na podstawie omawianego przepisu. Rzeczywista niewypłacalność dłużnika lub jej wyższy stopień musi istnieć w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską i w chwili orzekania przez sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., sygn. akt V CKN 280/00; z dnia 23 lipca 2003 r., sygn. akt II CKN 299/01; z dnia 29 czerwca 2004 r., sygn. akt II CK 367/03; z dnia 15 czerwca 2005 r., sygn. akt IV CK 806/04, niepublikowane). Dlatego sąd powinien także brać pod uwagę czynności prawne działane przez dłużnika już po dokonaniu zaskarżonej czynności i stan jego majątku w chwili zamknięcia rozprawy oraz ocenić, czy między ustalonym stanem niewypłacalności lub wyższego stopnia niewypłacalności a zaskarżoną czynnością prawną istnieje związek przyczynowy. Związek ten nie musi być jednak wyłączny i jedyny. Przyczyną niewypłacalności mogą być różne zdarzenia i czynności prawne dłużnika, a jedną z nich powinna być czynność zaskarżona. Tak rozumiany związek przyczynowy występuje i przesłanka pokrzywdzenia jest spełniona także wówczas, jeżeli zaskarżona czynność, dopiero razem z innymi zdarzeniami lub czynnościami prawnymi dłużnika, doprowadziła do jego niewypłacalności, jeżeli była koniecznym składnikiem tych przyczyn i bez niej one same nie spowodowałyby niewypłacalności. Do oceny tego związku przyczynowego decydująca jest chwila, w której wierzyciel

wystąpił z żądaniem uznania bezskuteczności, a nie chwila zawarcia czynności prawnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007 r., sygn. akt II CSK 323/07, LEX nr 319245).

W ostatnim z powołanych wyroków (sygn. akt II CSK 323/07) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż konsekwencją takiej wykładni pojęcia pokrzywdzenia wierzycieli zawartego w art. 527 § 1 w zw. z § 2 k.c. jest to, że fakt otrzymania przez dłużnika świadczenia majątkowego w zamian za świadczenie będące przedmiotem zaskarżonej czynności nie musi sam przez się oznaczać, iż pokrzywdzenia nie było. Należy bowiem uznać, że tylko wtedy, gdy dłużnik w zamian za swoje świadczenie uzyskał odpowiedni ekwiwalent, który przynajmniej w tym samym stopniu co zbyty nadaje się do egzekucji i w chwili orzekania nadal znajduje się w majątku dłużnika, można uznać, że do pokrzywdzenia wierzycieli nie doszło. Jeżeli natomiast świadczenie, które otrzymał, nie było ekwiwalentne (było zaniżone), stanowiło przedmiot lub prawo, z którego egzekucja zazwyczaj jest trudniejsza lub dłuższa, niż z przedmiotu czy prawa wyzbytego, albo jeżeli dłużnik otrzymany ekwiwalent zużył w całości lub w części na inne cele niż zaspokojenie wierzycieli, ekwiwalentność czynności prawnej nie wyłącza możliwości uznania jej za bezskuteczną wobec wierzycieli na podstawie art. 527 § 1 k.c. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 1999 r., sygn. akt I CKN 287/98; z dnia 30 listopada 2004 r., sygn. akt IV CK 285; z dnia 12 maja 2005 r., sygn. akt V CK 559/04, niepubl.).

W ramach skargi pauliańskiej, ciężar dowodu, że dłużnik po wyzbyciu się najbardziej wartościowych składników majątkowych, dysponuje innym mieniem, z którego wierzyciel może się zaspokoić, spoczywa na osobie trzeciej, która w wyniku skarżonej czynności uzyskała korzyść majątkową (art. 533 in fine k.c.). W przypadku, gdy w zamian za nabyte przez osobę trzecią składniki majątkowe dłużnik otrzymał ekwiwalent, przerzucenie ciężaru dowodu na osobę trzecią następuje, jeśli z okoliczności sprawy wynika, że zamiarem dłużnika dokonującego skarżonej czynności prawnej było uniemożliwienie skierowania egzekucji właśnie do tego zbywanego przedmiotu majątkowego, a przez to pokrzywdzenie wierzyciela (art. 527 § 1 k.c.). W takiej sytuacji, nie jest wystarczające ogólne powołanie się przez osobę trzecią na ten ekwiwalent, ale powinna wykazać, że zważywszy na rodzaj tego ekwiwalentu wierzyciel, który zaskarżył czynność prawną w trybie skargi pauliańskiej zostałyby, przy uwzględnieniu zasad pierwszeństwa egzekucyjnego, przewidzianych w art. 1025 § 1 k.p.c. zaspokojony w takim lub przynajmniej w zbliżonym zakresie, jak gdyby prowadził egzekucję ze zbytego w wyniku zaskarżonej czynności prawnej składnika majątkowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2019 r., sygn. akt V CSK 658/17).

W ocenie Sądu, powód udowodnił stan niewypłacalności dłużnika, czego zresztą pozwany nie kwestionował. Pozwany nie wskazał żadnych innych przedmiotów wchodzących w skład majątku dłużnika, z których powód mógłby się zaspokoić. W załączonych do sprawy aktach egzekucyjnych znajduje się szereg dowodów, świadczących, że dłużnik nie posiadał majątku, z którego mógłby zaspokoić swojego wierzyciela. Ponadto działania dłużnika wprost prowadziły do pogłębiania jego stanu niewypłacalności. Darowizna dokonana na rzecz pozwanego, M. G. (1), bez wątplenia spowodowała pogłębienie stanu niewypłacalności, a tym samym doprowadziły do pokrzywdzenia wierzyciela. Tym bardziej, że ok. 2 miesiące później pozwany wraz z innymi współwłaścicielami sprzedał całość nieruchomości za kwotę 345.000 zł. Mając na względzie, iż udział pozwanego w nieruchomości wynosił 1/4, to wartość darowanego udziału nieruchomości wynosiła 86.250 zł. Nie uszło także uwadze Sądu, że postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 r. postępowanie egzekucyjne przeciwko M. G. (2) zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Warto podkreślić, iż sam dłużnik wskazywał podczas przesłuchania, iż nic nie spłacił ze swojego zobowiązania wobec powoda. Powoływał się także na ciągle kłopoty finansowe i zobowiązania wobec powoda w wysokości ok. 200.000 zł. Bez wątplenia tego typu okoliczności potwierdzają w ostateczności brak majątku po stronie M. G. (2).

Następną przesłanką zastosowania skargi pauliańskiej jest uzyskanie przez osobę trzecią korzyści majątkowej. W przedmiotowej sprawie nie budziło wątpliwości Sądu, iż pozwany – osoba trzecia uzyskał taką korzyść. M. G. (2) darując pozwanemu część nieruchomości położonej w miejscowości B. wpisanej w księdze wieczystej nr (...), dla której księgę wieczystą prowadzi Sąd Rejonowy w Nakle nad Notecią, przeniósł na niego własność udziału w tej nieruchomości. Oczywistym jest, że nabycie własności nieruchomości wiąże się ze znacznymi korzyściami finansowymi. Tym bardziej, że ok. 2 miesiące po zawarciu umowy darowizny, pozwany wraz pozostałymi współwłaścicielami A. G. i S. G. zbyli całość przedmiotowej nieruchomości., zawierając w dniu 10 lipca 2020 r. umowę sprzedaży, w formie aktu notarialnego Repertorium A nr (...). Cena sprzedaży wyniosła 345.000 zł. Przedkładając

umowę darowizny oraz umowę sprzedaży nieruchomości, powód wykazał uzyskanie korzyści majątkowej przez pozwanego.

Kolejną z przesłanką skargi pauliańskiej jest działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Przepis art. 527 § 1 k.c. nie wymaga by dłużnik działał w celu (zamiarze) pokrzywdzenia wierzycieli, czyli w złej wierze. Wystarcza "świadomość" dłużnika, że czynność prawna przez niego dokonana może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia się. Świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania czynności prawnej. A zatem wystarczającym dla spełnienia przesłanki świadomości pokrzywdzenia wierzycieli z art. 527 § 1 k.p.c. jest, by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentalności (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 31 sierpnia 2016 r., sygn. akt I ACa 568/16). W okolicznościach przedmiotowej sprawy Sąd nabrał przekonania, że po stronie dłużnika – M. G. (2) występowała świadomość pokrzywdzenia wierzyciela. Świadek S. D. zeznawała, iż toczyło się wiele rozmów na temat zobowiązań dłużnika wobec powoda. Działania M. G. (2) ukierunkowane były na wyzbycie się majątku poprzez umowę darowizny.

Przechodząc do ostatniej przesłanki skargi pauliańskiej, tj. wiedzy lub możliwości dowiedzenia się przez osobę trzecią, przy zachowaniu należytej staranności, o pokrzywdzeniu wierzycieli dłużnika i zła wiara osoby trzeciej, należy przypomnieć domniemanie z art. 527 § 3 k.c. zgodnie, z którym jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskiwała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W istocie domniemanie wynikające z łączącego osobę trzecią z dłużnikiem stosunku bliskości (art. 527 § 3 k.c.) prowadzi do wniosku, bez konieczności dowodzenia tego przez wierzyciela, że osoba trzecia pozostająca w bliskim stosunku z dłużnikiem wiedziała o istnieniu długu oraz konsekwencjach dokonywanej czynności dla możliwości zaspokojenia się przez wierzyciela. Rzeczą wierzyciela było tylko wykazanie, że osobę trzecią łączył z dłużnikiem stosunek bliskości w chwili dokonania czynności prawnej, krzywdzącej wierzycieli. W razie wykazania tej okoliczności wierzyciel nie ma obowiązku udowadniania, że osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli. To osoba trzecia może obalić to domniemanie wykazując, że pomimo stosunku bliskości z dłużnikiem nie wiedziała o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć.

Powód wykazał, iż M. G. (2) i M. G. (1) pozostają ze sobą w bliskich stosunkach. Osoby te są braćmi. Sam pozwany zresztą przyznał tę okoliczność w odpowiedzi na pozew zatem należy uznać, że jest to fakt bezsporny. W związku z powyższym domniemywa się, że pozwany wiedział, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia powoda. Sąd zwraca jednocześnie uwagę, iż pozwany nie obalił domniemania z art. 527 § 3 k.c.

Co więcej, art. 528 k.c. jeszcze bardziej wzmacnia pozycję wierzyciela. Stosownie do jego treści jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskiwała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W orzecznictwie wskazuje się, że konstrukcja art. 528 k.c. wyłącza potrzebę badania stanu świadomości po stronie osoby trzeciej w sytuacji bezpłatnego uzyskania przez nią korzyści majątkowej, ponieważ wówczas świadomość ta jest irrelevantna dla ubezskutecznienia czynności. W związku z tym nie ma potrzeby sięgania do domniemań zawartych w art. 527 § 3 i 4 k.c. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. akt I ACa 374/19, LEX nr 2937457).

W doktrynie trafnie wskazuje, że w przypadku nieodpłatnych czynności prawnych nie ma znaczenia okoliczność, że osoba, która otrzymała bezpłatnie korzyść majątkową, wiedziała lub mogła się dowiedzieć o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Wierzyciel nie musi więc wykazywać jednej z istotnych okoliczności wskazanych w art. 527 k.c. Sam art. 528 k.c. można traktować jako tzw. domniemanie niewzruszalne (*praesumptio iuris ac de iure*), jednakże prostsze i bardziej właściwe wydaje się tłumaczenie go przy pomocy konstrukcji przepisu imperatywnego. Konstrukcja tego przepisu wyłącza potrzebę badania stanu świadomości po stronie osoby trzeciej w

sytuacji bezpłatnego uzyskania przez nią korzyści majątkowej, ponieważ wówczas świadomość ta jest irrelevantna dla ubezskutecznienia czynności. W związku z tym nie ma potrzeby sięgania do domniemań zawartych w art. 527 § 3 i 4 (zob. M. Gutowski [w:] Kodeks cywilny, t. 2, red. M. Gutowski, 2016, kom. do art. 528, nt 1).

W konsekwencji powyższego bez znaczenia były zarzuty pozwanego, dotyczące tego, że powód mógł wcześniej skierować egzekucję co do udziału dłużnika w później darowanej nieruchomości, albowiem powód do tej pory nie uzyskał zaspokojenia, spełnione zostały przesłanki skargi pauliańskiej na dzień zaskarżenia czynności i wyrokowania w sprawie, a nadto należy zwrócić uwagę, że we wniosku egzekucyjnym w sprawie Km 3220/18 powód wniósł o skierowanie egzekucji z majątku dłużnika według ustaleń komornika, zatem nie ograniczył swojego wniosku o udział w nieruchomości.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 527 k.c. Sąd orzekł, jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Wobec tego Sąd na podstawie tego przepisu i przepisu § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9.730 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt 2 wyroku), na którą składała się kwota 4.313 zł tytułem opłaty od pozwu, kwota 5.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego pełnomocnika w stawce minimalnej, oraz kwota 17 zł tytułem uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.